

**Wspólne Stanowisko
Zarządów
Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce
oraz Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 7 grudnia 2017 r.**

w sprawie: **projektu ustawy o Polskiej Agencji Geologicznej**

Zarządy Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce oraz Śląskiego Związku Gmin i Powiatów protestują przeciwko zawartym w art. 36 projektu ustawy o Polskiej Agencji Geologicznej propozycjom zmian w art. 141 ustawy Prawo geologiczne i górnicze w zakresie opłaty eksploatacyjnej. W szczególności negatywnie oceniamy propozycję nowego brzmienia ust. 3 tego artykułu, jak i pominięcie ust. 1a w obecnie obowiązującym brzmieniu ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Zarządy Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce i Śląskiego Związku Gmin i Powiatów stwierdzają, że przygotowany przez Ministerstwo Środowiska projekt ustawy o Polskiej Agencji Geologicznej z dn. 14 listopada 2017 r. oznacza *de facto* powrót do wielu rozwiązań zawartych w projekcie ustawy przygotowanej przez to samo Ministerstwo w październiku 2016 r. pod nazwą „ustawa o Polskiej Służbie Geologicznej”. Poprzedni projekt doczekał się wielu negatywnych opinii ze strony licznych instytucji opiniujących.

Szczególne zastrzeżenia gmin górniczych budzi proponowane brzmienie art. 141 ust. 3 Prawa geologicznego i górniczego, które ogranicza przychód szeregu gmin z opłaty eksploatacyjnej, o następującej treści: „Łączna roczna wysokość dochodów gminy z tytułu przekazania wpływów, o których mowa w ust. 1, nie może być wyższa niż 500 zł na jednego mieszkańca gminy. Nadwyżka ponad tę kwotę stanowi dochód Polskiej Agencji Geologicznej”. Już wstępne analizy i symulacje przeprowadzone przez Stowarzyszenie Gmin Górniczych w Polsce w roku 2016 wykazały, że wbrew twierdzeniom projektodawcy nie tylko gminy miedziowe i z obszaru eksploatacji węgla brunatnego utracą dochody w wysokości milionów złotych; ten sam skutek dotknie również liczne gminy górnicze usytuowane na terenach wydobywania węgla kamiennego. Projektowane rozwiązania budzą wątpliwości z punktu widzenia zgodności z Konstytucją RP (zwłaszcza art. 167 ust.1 oraz ust. 4).

W świetle załącznika nr 4 do Oceny Skutków Regulacji, opracowanego w związku z aktualnym projektem ustawy, który zawiera oszacowanie utraconych dochodów 15 gmin górniczych z tytułu zastosowania mechanizmu górnego limitu wysokości opłaty eksploatacyjnej, gmina Chełm Śląski (woj. śląskie) utraci 33% dochodów z tego tytułu (w liczbach bezwzględnych ok. 1,5 mln zł), gmina Marklowice (woj. śląskie) utraci 35%

dochodów z tego tytułu (w liczbach bezwzględnych prawie 1,5 mln zł), a gmina Puchaczów (woj. lubelskie) utraci 45% dochodów z tego tytułu (w liczba bezwzględnych 2,22 mln zł). Warto przy tym zauważyć, że gminy znajdujące się w obszarze wydobycia innych kopalin utracą nawet 80% - 90% dochodów z tego tytułu.

Na stronie 19 uzasadnienia do projektu ustawy ustawodawca zapewnia, że „należy zauważyć, że wszystkie gminy będą miały w dalszym ciągu zapewniony 60-procentowy udział we wpływach z tytułu opłaty eksploatacyjnej.”. Stwierdzamy, iż sformułowanie to jest nierzetelne, bowiem art. 141 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze w brzmieniu proponowanym przez projekt zawiera co prawda odniesienie do 60% udziału we wpływach, jednak jest to jedynie pierwszy element mechanizmu naliczania wysokości tej opłaty na rzecz gminy, podczas gdy drugi element tego mechanizmu, tj. zastosowanie limitu 500 zł na mieszkańca gminy górniczej powoduje znaczne zmniejszenie dochodu części tych gmin.

Należy przy tym zwrócić uwagę, iż przyjęcie wysokości „500 zł opłaty na mieszkańca” sprawia wrażenie absolutnie dowolnie wybranej kwoty. Dokumenty dołączone do projektu ustawy nie wyjaśniają na podstawie jakich przesłanek i obliczeń została przyjęta ta kwota jako limit wysokości opłaty eksploatacyjnej, którą będzie efektywnie otrzymywała gmina. Nie jest podany również precyzyjny mechanizm określania liczby mieszkańców gminy, a w szczególności nie jest jasne na jaki dzień ma być podana liczba mieszkańców i co oznacza wyrażenie „liczba mieszkańców gminy”. Sprecyzowanie tych postanowień ma istotny wpływ na wysokość środków finansowych, które gminy utracą z tytułu obniżonej opłaty eksploatacyjnej.

Uważamy, iż pokrywanie kosztów działania Polskiej Agencji Geologicznej kosztem utraty dochodów gmin jest niesprawiedliwe, zwłaszcza w wypadku gmin *stricto* eksploatacyjnych, tj. takich, w których główną formą działalności gospodarczej jest eksploatacja górnicza, gdzie nie jest zlokalizowana siedziba czy majątek macierzystej kopalni (zatem w gminach tych nie jest generowany z tytułu eksploatacji podatek od nieruchomości w znaczącej wysokości), a także rzadko rozwijają swoją działalność inwestorzy zewnętrzni, ze względu na negatywne konsekwencje eksploatacji górniczej. Jednocześnie na terenie tych gmin mieszkańcy odczuwają wszelkie niedogodności związane ze szkodami górniczymi, czy intensywnym transportem wydobytej kopaliny oraz składowaniem odpadów poeksploatacyjnych. Przypominamy, że opłata eksploatacyjna jest zatem swoistą rekompensatą dla społeczności lokalnej, uzyskiwaną z tytułu utracenia – niejednokrotnie na dziesiątki lat – możliwości pozyskiwania alternatywnych źródeł dochodów własnych. Rozwiązanie to może także negatywnie nastrajać społeczności lokalne, na których obszarze dokonuje się wydobycie kopalin, do kontynuacji procesów eksploatacji górniczej. Już obecnie, w wyniku stosowanych w praktyce w ostatnich kilkunastu latach sposobów rozliczania z mieszkańcami odszkodowań z tytułu szkód górniczych powodowanych w lokalach mieszkalnych i budynkach, aktualne nastawienie większości mieszkańców gmin górniczych do wznawiania lub kontynuowania eksploatacji górniczej jest wysoce nieprzychylnie.

Zwracamy także uwagę na kolejny uszczerbek w przychodach samorządowych wynikający z ewentualnego uchwalenia projektowanej ustawy, mianowicie z zamiaru usunięcia z obecnego brzmienia art. 141 ustawy Prawo geologiczne i górnicze ust. 1a, który przewiduje, iż wpływy z tytułu opłat w zakresie węglowodorów stanowią w 15% dochód powiatu. Proponowane w projekcie ustawy brzmienie tego artykułu nie przewiduje zachowania tego ustępu; nigdzie też nie przewiduje się rekompensaty powiatom z tytułu utraconych dochodów.

W związku z powyżej przedstawionymi argumentami Zarządy Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce i Śląskiego Związku Gmin i Powiatów negatywnie opiniują omówione rozwiązania zawarte w projekcie ustawy o Polskiej Agencji Geologicznej w zaproponowanej przez Ministerstwo Środowiska w połowie listopada br. wersji. Zarówno w przypadku pierwszego projektu przygotowanego w październiku 2016 r. jak i obecnego, w świetle nam znanych faktów nie uznano za stosowne skonsultowanie jego treści z przedstawicielami organizacji samorządowych, jak również z gminami górniczymi. Ze względu na znaczenie tego projektu, a w szczególności fakt iż przewiduje on poważną nowelizację pięciu ustaw (w tym ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy o podatkach i opłatach lokalnych), wnosimy o przeprowadzenie dobrze zaplanowanych (z punktu widzenia przeznaczonego czasu i powagi potraktowania partnerów samorządowych) konsultacji. W imieniu obu stowarzyszeń deklarujemy ze swojej strony chęć organizacji spotkania z przedstawicielami Ministerstwa Środowiska po przeprowadzeniu uzgodnień międzyresortowych, poświęconego projektowi ustawy o Polskiej Agencji Geologicznej.

Krystyna Siejna
Zastępca Przewodniczącego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów

Tadeusz Chrószcz
Przewodniczący Zarządu
Stowarzyszenia Gmin Górniczych w Polsce